

Круцяк М.О., аспірант,
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», Україна

ПОЛІТИКА У ГАЛУЗІ ТЕХНОЛОГІЧНОГО РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКИ УКРАЇНИ

Вступ. Вже понад 20 років національна економіка спрямована на реалізацію програми інтеграції ОЕС України в об'єднання енергосистем країн Європи UCTE. У результаті вдалося підключити Бурштинський енергооб'єкт на паралельну роботу з енергооб'єднанням UCTE. Однак процес такої інтеграції передбачає проведення не тільки регламентних технічних робіт з підключення, а й цілої низки інших, серед яких проведення політики технологічного переоснащення галузі у перспективі. З урахуванням відведеного для цих цілей відтинку часу, який відноситься до довгострокового, у підсумку мали б мати місце суттєві досягнення і трансформаційні ефекти на рівні всієї електроенергетики, а не лише її незначної частини. Успішний досвід реалізації такої політики свого часу продемонстрували всі країни-учасниці UCTE. Наукові доробки за проблематикою технологічного розвитку електроенергетики України здійснювалися вітчизняними та зарубіжними науковцями. Вагомі напрацювання мають такі міжнародні організації, як ENTSO-E, Європейська комісія ЄС, Європейський Енергетичний Союз, Євратом і Міжнародне енергетичне агентство.

Основні результати дослідження. Прискорений технологічний розвиток будь-якої галузі економіки не дарма часто ототожнюють з успішними результатами проведення технологічної політики, під якою слід розуміти систему завдань, що поставлені у відповідності до національних цілей і пріоритетів, а також містять відповідні механізми їх досягнення (заходи, методи та інструменти) як на загальнодержавному рівні, так і на регіональному рівні і рівні окремих суб'єктів господарювання. Електроенергетика не є виключенням і її перспективний розвиток потребує здійснення такої політики. Політику, спрямовану на забезпечення технологічного розвитку, у тому числі в електроенергетиці, слід розглядати як таку, що має два вектори дії: науково-технологічний і промислово-технологічний. Перший діє з метою розвитку наукового забезпечення умов функціонування галузі шляхом генерування інноваційних ідей і накопиченні попереднього досвіду і знань в освітніх, наукових, науково-дослідних і науково-виробничих установах, інститутах. Другий же – задля створення умов подальшої реалізації науково-технологічних знань у формі практичних технологічних і технічних рішень в електроенергетиці для їх впровадження на мікрорівні – рівні промислового електроенергетичного машинобудування та електроніки/автоматики. Таким чином технологічна політика має бути врахована загальнодержавною соціально-економічною політикою, стратегіями, а також базуватися на своєчасній ідентифікації актуальних проблем розвитку національної економіки у цілому й вбачати їх вирішення безпосередньо на секторальному і на мікрорівнях. Тому, тільки у результаті проведення правильної технологічної політики розвитку електроенергетики вбачається можливим отримання ефективного своєчасного технологічного оновлення галузі на мікро-, мезо- і макроекономічному рівнях.

З низки причин (критично високий рівень фізичного зносу основних виробничих засобів в електроенергетиці України [1] і стала тенденція його підвищення) технологічну політику розвитку електроенергетики України не можна вважати ефективною. Однією з основних причин її низької ефективності є вкрай низький рівень фінансового забезпечення. Так, світові лідери за показниками інноваційного та економічного

розвитку, – Японія, США і Китай, – бюджетують науково-дослідницьку діяльність на рівні, що відповідає 3,33 %, 2,79 % та 1,43 % від ВВП відповідно. В ЄС така практика є ще більш розповсюдженою: в середньому на рівні 3 % від ВВП, а у таких країнах як Ізраїль і Швеція – навіть перевищує 4 %. Що ж стосується України, посилаючись на Закон України "Про науку та наукову діяльність" держава має забезпечувати бюджетне фінансування наукової та науково-технічної діяльності в обсязі, не меншому ніж 1,7 % ВВП України, але фактичні бюджетні видатки не відповідають зазначеному рівню й становлять менше 1 % ВВП, не кажучи вже про те, що ВВП наведених країн й України не коректно співставляти. Одним із варіантів вирішення цієї проблеми є залучення вітчизняних освітніх, науково-дослідних і виробничих установ до міжнародних дослідницьких програм, що могло би надати можливість забезпечення достатнього рівня фінансування наукових досліджень і належного рівня наукової кооперації у сфері наукових досліджень з європейськими партнерами.

Ще однією з причин низької ефективності реалізації технологічної політики в Україні є низький рівень організації між учасниками процесу технологічного розвитку в галузі, причиною чому є прірва у відносинах між новаторами, розробниками технологій, виробниками готових вирішень/обладнання і споживачами. Такий ланцюг «від ідеї до споживача» є необхідною умовою розвитку всіх галузей економіки у перспективі й електроенергетики, зокрема. Такий традиційний принцип реалізації технологічної політики досить ефективно реалізований в ЄС та інших економічно успішних країнах світу. Особливої уваги, як зразок здійснення відповідної політики, заслуговує європейський досвід в управлінні технологічним розвитком електроенергетики в ЄС, де в рамках галузевої стратегії «Energy 2020: A strategy for competitive, sustainable and secure energy» технологічна політика подана у формі короткострокового плану розвитку стратегічних енергетичних технологій (SET-Plan – Strategic energy technology plan) [2], який слід ретельно вивчити й почати вже реалізовувати, адже з 2018 року цей захід є однією з вимог ENTSO-E до вітчизняної електроенергетики щодо короткострокового планування й реалізації положень розвитку галузі з урахуванням низки технологічних та екологічних вимог.

В Україні ж криза в реалізації технологічної політики набула настільки значного масштабу, що під загрозою існування опинилася ціла ланка ланцюга «від ідеї до споживача» – виробники готових рішень, у тому числі підприємства важкого і електроенергетичного машинобудування України. Така ситуація потребує невідкладних дій з боку влади, адже в протилежному випадку далі мова буде йти не про відновлення цієї ланки, а про її імпортозаміщення або її створення з нуля. В обох випадках Україна не буде у змозі забезпечувати технологічне оновлення електроенергетики і цілих секторів економіки, особливо у довгостроковому періоді. Звісно, підтримка технологічної політики у такий спосіб можлива, але тільки тимчасово.

Висновки: Проблема наявних обмежень у розвитку технологій, необхідних для забезпечення сталого розвитку електроенергетики України, може бути частково вирішена за рахунок міжнародної кооперації й відновлення всього ланцюга «від ідеї до споживача», що у першу чергу вимагає збереження підприємств електроенергетичного машинобудування і силової електроніки/автоматики.

Список використаної літератури:

1. План розвитку Об'єднаної енергетичної системи України на 2016-2025 роки [ел. ресурс]. – Доступно з: <https://drive.google.com/file/d/0BwZR8kgLwyBtMjA2SHM4cWY3Nmc/view>.
2. Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions - A European Strategic Energy Technology Plan (SET-Plan) "Towards a Low Carbon Future" [ел. ресурс]. – Доступно з: https://royalsociety.org/~media/Royal_Society_Content/policy/publications/2009/7865.pdf.